

**Universiteit
Leiden**
The Netherlands

Jon Schilder: Universitair Hoofd Docent Staats- en Bestuursrecht aan de Rijksuniversiteit Leiden
Schilder, J.

Citation

Schilder, J. (1995). Jon Schilder: Universitair Hoofd Docent Staats- en Bestuursrecht aan de Rijksuniversiteit Leiden. *Bestuurskundige Berichten*, 10(1), 21-22. Retrieved from <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233875>

Version: Publisher's Version

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233875>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

vraagd wordt. Er zal eveneens gevraagd worden om een identiteitsbewijs bij het opmaken van een akte bij de notaris, bij de aanvraag van een sociaal fiscaalnummer, door de werkgever bij indiensttreding en in banken bij bepaalde financiële transacties.

In hoeverre de nieuwe wet inderdaad leidt tot een daadkrachtiger beleid om fraude en criminaliteit terug te dringen, moet nog blijken. Met de invoering van deze 'beperkte' identificatieplicht verandert er in elk geval niets aan de bestaande situatie. Buitenlanders moesten altijd al over een geldig identificatiebewijs beschikken. De toonplicht tegenover een werkgever bij indiensttreding en bij de notaris als er een akte wordt opgemaakt, was voor die tijd vaak ook van toepassing. Bij wedstrijden in het betaald voetbal moesten supporters altijd al een pasje kunnen laten zien. Ook bij de belastingdienst, het bankwezen en de sociale dienst wordt al gedurende lange tijd om een legitimatiebewijs gevraagd.

Openbaar vervoersbedrijven staan niet te springen om een identificatieplicht. De vervoersbedrijven dragen zelf andere oplossingen aan om zwartrijden te beperken. Daarbij kan gedacht worden aan controle aan het begin van het perron, voor in de bus instappen en de conducteur weer op de tram zetten. De overheid is daar niet nodig.

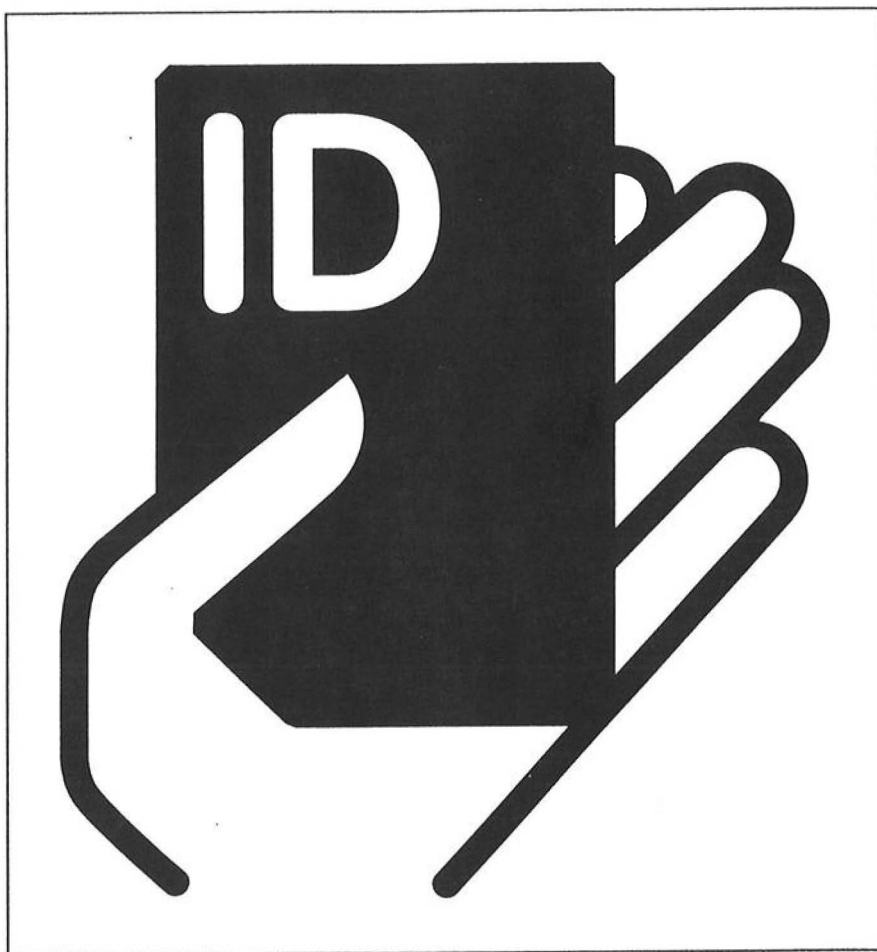
Bovendien beperken de strafmaatregelen voor het niet kunnen tonen van een identiteitsbewijs zich tot een celstraf van slechts zes uur. De hechtenis mag eventueel met zes uur verlengd worden. Daarna staat de verdachte alsnog op vrije voeten. Hardnekkige wetsovertreders zullen nauwelijks onder de indruk zijn van deze straf. Zware criminelen zijn bovendien vast wel in het bezit van een vals identiteitsbewijs om daarmee de dans te ontlopen.

Het negatieve beeld dat ik heb van de Wet op de Identificatieplicht baseer ik alleen op het feit dat de nieuwe wet voor de burger weinig schokkende veranderingen met zich meebrengt. De meeste mensen weten niet eens van het bestaan van deze wet

af. Bovendien moet een efficiënt onderzoek naar de werkelijke resultaten die met de wet zijn bereikt nog plaats vinden, omdat de wet een half jaar geleden pas is ingevoerd.

De burger wordt in elk geval gerustgesteld nu hij ziet dat de regering ook daadwerkelijk reageert op een groeiend probleem van criminaliteit en illegaliteit. Dat er structureel niets

of althans erg weinig is veranderd, zal door politiek Den Haag pas over enkele jaren worden opgemerkt. Eén ding is wel bereikt: de regel dat uitsluitend buitenlanders zich moeten kunnen identificeren in ons land is niet langer discriminerend. Deze regel geldt nu voor elke burger ouder dan twaalf jaar! ■

Jon Schilder

Mr. J. Schilder

Universitair Hoofd Docent Staats- en Bestuursrecht aan de Rijksuniversiteit Leiden

Het is inmiddels zo'n 12 jaar geleden dat ik voor het eerst college gaf, zo laat ik dit zelfportret met het accent op onderwijs maar beginnen. In 1982 begon ik (kort na mijn afstuderen) als 'wetenschappelijk assistent' aan de Juridische Faculteit te Groningen, en wel bij de Vakgroep Inleiding in het Recht. Hoewel ik volgens mijn taakomschrijving hoofdzakelijk was aangesteld om een proefschrift te schrijven, bleek dat mijn collega's daar anders over dachten. De lusten en lasten (waarbij wetenschappelijk onderzoek als lust werd gezien en onderwijs als een last) dienden evenredig verdeeld te worden over alle medewerkers, onafhankelijk van het soort aanstelling.

Gelukkig vond ik het verzorgen van zo'n vijf werkgroepen per week juist wel leuk. Al docerende begon je het vak pas echt te leren, vooral in de werkcolleges voor avondstudenten. Die stelden de lastigste vragen. De juridische problemen waarmee ze overdag werden geconfronteerd op hun werk (bijvoorbeeld als medewerker op het parket van de officier van justitie of als beleidsmedewerker bij de provincie) kwamen 's avonds zonder enige terughoudendheid naar voren. Als beginnend docent durf je nog niet zo gemakkelijk te zeggen "Zoek dat zelf maar op", maar wil je graag op alle vragen het juiste antwoord geven - zodat je heel erg veel tijd steekt in de voorbereiding van de colleges.

Naarmate ik meer ervaring kreeg in het geven van onderwijs, ontstond er vanzelf meer tijd voor onderzoek. Toen in 1985 mijn proefschrift (over het recht tot vergadering en betoging) zo ongeveer in de steigers stond en

het eind van mijn aanstelling in zicht kwam, deed zich de mogelijkheid voor om bij de Vakgroep Staats- en Bestuursrecht in Leiden te gaan werken. Aangezien ik door de keuze van het proefschriftonderwerp het staatsrecht al had omarmd, lag een dergelijke baanwisseling voor de hand. Bovendien leek het mij wel goed om de bruisende maar ook geïsoleerde stad Groningen in te ruilen voor het wat centraler gelegen Leiden.

Tot nu toe heb ik van die keuze geen spijt gehad. Aangezien de vakgroep in alle fasen van de studie vertegenwoordigd is, en ook in verschillende faculteiten onderwijs geeft, is het mogelijk om steeds weer een ander vak te geven aan een andere categorie studenten. En dat maakt het leven van een docent wel zo boeiend.

Ik begon hier met het vak Staatskunde in de propaedeutische, een mix van politicologie, staatsrecht en bestuursrecht (en uniek in Nederland voor het rechtenonderwijs). Later gaf ik aan kleine groepen van zo'n 10 á 15 studenten praktische vakken (zoals het 'practicum' en het 'seminar' waarin de nadruk ligt op de ontwikkeling van bepaalde vaardigheden, zoals schrijven, het oplossen van juridische praktijkgevallen, redeneren, etc.).

De afgelopen twee jaren zit ik zowel in onze 'eigen' afstudeerrichting met een vrij technisch vak (bestuursprocesrecht), als in het DI van de Sociale Faculteit met het vak Inleiding Staats- en Bestuursrecht. Het geven van hoorcolleges in een juridisch vak aan bestuurskundigen en politicologen beschouw ik als een driedubbele uitdaging. Op zich zelf vind ik grootschalige hoorcolleges als onderwijsvorm geen goede uitvinding. Als methode van kennisoverdracht levert het weinig op.

Daarnaast vraagt het extra inspanning om het vak Staats- en Bestuursrecht te geven aan studenten die op zich zelf geen uitgesproken juridische belangstelling hebben.

Dat bestuurskundigen en politicologen de hoofdzaken moeten kennen van het staats- en bestuursrecht staat voor mij als een paal boven water. Maar hoe maak ik dat hen duidelijk? Hoe geef je een college waarin nogal technische zaken uitgelegd moeten worden zonder dat iedereen reeds voor de pauze in slaap valt?

Zelf vind ik het nuttig om veel met praktijkvoorbeelden te werken: die illustreren dat het staats- en bestuursrecht springlevend is en zowel burgers als ambtenaren rechtstreeks raakt. De voorbeelden hoef ik gelukkig niet alleen uit de boeken te halen: als rechter-plaatsvervanger en lid van een gemeentelijke bezwaarschiffencommissie krijg ik steeds weer nieuwe rechtsvragen aangeleverd die na enige aanpassing zeer bruikbaar materiaal vormen voor het onderwijs.

Toch blijft het in zo'n collegezaal behelpen. Wat ik mis zijn de mogelijkheden om respons te krijgen. Hoe weet je wanneer je tempo te hoog is of te laag, wanneer iets niet begrepen wordt dan wel als overbodige herhaling wordt be-

schouwd? Toen ik onlangs in een groot Londens theater de (aanbevelenswaardige) musical Miss Saigon bijwoonde - met onder anderen de Groningse collega die mij in 1982 voor 5 werkgroepen inroosterde! - raakte ik onder de indruk van het perfecte systeem van de onzichtbare draadloze microfoons. Waar de spelers ook naar toe liepen, steeds waren ze uitstekend verstaanbaar. In zaal SC-01 hang je een wat onbestemd voorwerp om je nek waar weliswaar geluid doorheen komt (als je met je kin op je borst praat) maar dat grote beperkingen stelt aan de bewegingsvrijheid. Wanneer je wat heen en weer loopt tussen de overheadprojector en het kathedraal, zit je broek al snel onder de krijtsporen die het snoer achterlaat, terwijl het risico om onder uit te gaan vele malen groter is dan bij menige bergsportbeoefening. Bovendien laat de inrichting van de zaal het niet toe dat je er door heen

loopt, hetgeen voor het contact met de groep wel zo nuttig is. Uit onderwijskundig onderzoek blijkt dat het in elk geval funest is om achter de lessenaar te blijven staan, het oog wil bewegende beelden, een principe waar de TV dagelijks gebruik van maakt! En wat de TV betreft: het zou heel mooi zijn als studenten evenals het publiek bij sommige TV-spectacles een knoppenbord voor zich hadden. "Dames en heren, gaat het te snel?" Als 85% op toets 'ja' drukt (hetgeen onmiddellijk op een scherm valt af te lezen) is dat een duidelijke indicatie om het tempo iets te verlagen. Een ander voordeel daarvan zou zijn dat de docent snel en eenvoudig er achter kan komen wat de toehoorders weten van een bepaald terrein. Indien een groot percentage denkt dat de burgemeester wordt benoemd door de Commissaris van de Koning (zoals regelmatig op tentamens naar voren komt), is het raadzaam

even stil te staan bij de benoemingsprocedure. Maar onder de dreiging van de zoveelste bezuiniging vallen dure technische aanpassingen vermoedelijk niet te verwachten...

Over hoorcolleges als onderwijsvorm ben ik - onder de huidige omstandigheden - dus niet zo te spreken, de individuele student komt daar onvoldoende tot zijn recht. Aan de andere kant zou die ook wel wat meer van zich mogen laten horen. Toen ik ruim een half jaar na afloop van een collegeperiode in de enquête-resultaten zag dat een student de sheets onleesbaar had gevonden, begreep ik werkelijk niet waarom die nagelaten had daar meteen al iets van te zeggen! De meeste studenten zijn naar mijn smaak in een grote groep onnodig passief. Het is, ter afsluiting, ook om die reden dat ik ze bij voorkeur tegenkom in werkgroepen. ■

Het Openbaar Bestuur in een ander daglicht

Ed van Thijn, Retour Den Haag; dagboek van een minister, uitgegeven in Amsterdam door Van Gennip, 1994, ISBN: 90-5515-023-1

Niels van den Eeden

Voor een ieder die graag een kijkje wil nemen achter de schermen van de parlementaire democratie in Nederland is het onlangs verschenen boek van Ed van Thijn, 'Retour Den Haag', een aanrader. In dit dagboek beschrijft de voormalige burgemeester van Amsterdam op minutieuze wijze hoe zijn reputatie als 'bestuurlijk zwaargewicht' steeds verder afkalft tijdens zijn verblijf als minister op Binnenlandse Zaken. Het boek begint in januari 1994 als Wim Kok een klemmend beroep doet op van Thijn om de zojuist overleden Ien Dales op

te volgen met het doel hem te helpen de naderende verkiezingsnederlaag af te wenden en eindigt halverwege de trap op een bovenwoning in Amsterdam-Zuid als Kok, de nieuwe toekomstige premier van Nederland, de afgetreden minister bedankt voor zijn toegestoken hulp.

Zoals diverse media inmiddels hebben gemeld, staat er in het boek een schat aan nieuwtjes. Van Thijn maakt bekend dat Lubbers in de hoogtijdagen van de IRT-affaire voornemens was af te treden en dat Wim Kok dat verhinderd heeft. Ook wordt een heel ander beeld van Wim Kok geschetst dan uit de media bekend was. De huidige premier snauwt ministers af en geeft sterk de indruk dat hij be-

paalde kabinetsleden niet kan luchten of zien (Ritzen, Alders). Verder komt Kok over als een man die op politiek vlak zeer gerespecteerd wordt, lange dagen maakt en op de meest onverwachte momenten opduikt.

Hoe interessant de verschenen analyses over het boek ook zijn, de meeste media hebben een aantal andere belangwekkende aspecten van het boek onderbelicht gelaten. Zo wordt er bijvoorbeeld nauwelijks ingegaan op het (schaarse) privé-leven van een minister in Nederland. Uit het boek van Van Thijn komt duidelijk naar voren dat wie het in de Nederlandse politiek ver wil schoppen, zijn leven in dienst zal moeten stellen van partij

en vaderland. Tijd voor vrouw, kinderen, andere familieleden of vrienden is er niet of nauwelijks. En wan

gezien Van Thijn dit laatste beroep op hem niet kan weerstaan, moet hij even later Odette de (zoveelste) ver

neer er wel tijd voor vrijgemaakt wordt, dan staan vaak de gedachten er niet naar.

Opvallend is dat Van Thijn zijn ideeën over het politieke leven nauwkeurig op papier zet, terwijl hij zijn gedachten hierover hoogst zelden in zijn aantekeningen verwerkt. Welgeteld één keer laat hij zien hoe belastend zijn werk soms is voor zijn privé-leven. Dit is als hij doodmoe en uitgeput van enkele lange zware dagen met zijn werk klaar is en zegt uit te kijken naar de afspraak met Odette, zijn vrouw, om voor het eerst tijdens zijn ministerschap een hapje met haar in Den Haag te gaan eten. Juist op dat moment wordt hij gebeld door de campagneleiding of hij direct naar Hilversum wil gaan om in de uitzending van NOVA te verschijnen. Als Van Thijn hier niet op ingaat belt vijf minuten later Felix Rottenberg met hetzelfde verzoek. Wanneer hij ook Felix afwimpelt, belt vijf minuten later Wim Kok of hij toch niet bereid is te gaan. Aan-

velende boodschap vertellen dat hem nog wat te doen staat en dat ze onderweg wel ergens uit de muur zullen eten.

Ook van Thijn's relatie met zijn vriend Joop van Tijn heeft nauwelijks de media gehaald (Zou dit komen, omdat Van Tijn hoofdredacteur van Vrij Nederland is?). In de loop van het boek wordt steeds duidelijker dat het voor een politicus niet gemakkelijk is om vrienden te hebben in de wereld van de media. Evenals Ed (van Thijn) is Joop (van Tijn) iemand wiens werk op de eerste plaats komt. Dit blijkt nog maar eens als van Tijn een artikel over de IRT-affaire in Vrij Nederland schrijft waarin hij zijn vriend geenszins spaart.

Verder is er door de pers nauwelijks aandacht geschonken aan enkele opvallende kenmerken van de bestuurlijke gang van zaken in Den Haag. Zo was ik nogal verbaasd toen ik las dat ambtenaren van Binnenlandse Zaken bepaalde beleidsideeën bottom-up wilden insteken, toen hen

gebleken was dat er top-down geen draagvlak voor bestond. Ook trof het me dat na jaren van 'ontkokeringsbeleid' Van Thijn geen enkele steun van zijn collegae kreeg om meer 'integraal bestuur' te introduceren. In de loop der jaren zijn de schotten tussen de beleidsvelden niet verminderd, ze zijn hoogstens anders opgesteld.

Tot slot is het mij duidelijk geworden dat de besluitvorming in Den Haag veel rommeliger verloopt dan een buitenstaander zich op het eerste gezicht zou kunnen voorstellen. De belangrijke hoofdpersonen in het verhaal, Lubbers en Kok, hollen van incident naar incident en hebben nauwelijks tijd (en moed) om in belangrijke politieke kwesties coördinerend op te treden. Het is dan ook niet voor niks dat Ed van Thijn de voormalige premier van Nederland, Ruud Lubbers, geprezen in binnen- en buitenland om zijn probleemoplossend vermogen, consequent - en met gevoel voor ironie - de grote Regisseur noemt. ■

Ingezonden mededeling

FEEST!!!

Er komt weer een faculteitsfeest!

Het thema is dit maal:

**café
continental**

Plaats: FSW

Datum: 31 maart

Tijd en Band: nog later bekend te maken...